

Constantin BRÂNCUȘI

sculptorul sufletului românesc

**145 de ani de la naștere
(1876 - 1957)**

DATE BIOGRAFICE:

Constantin Brâncuși (n. 19 februarie 1876, Hobița, Peștișani, Gorj, România – d. 16 martie 1957, Paris, Franța), sculptor român cu contribuții covârșitoare la înnoirea limbajului și viziunii plastice în sculptura contemporană. Constantin Brâncuși a fost ales membru postum al Academiei Române.

Constantin Brâncuși era al șaselea copil al lui Radu Nicolae Brâncuși și Maria Brâncuși. Prima clasă primară a făcut-o la Peștișani, apoi a continuat școala la Brădiceni. Copilăria sa a fost marcată de dese plecări de acasă și de ani lungi de ucenicie în ateliere de boiangerie, prăvălii și birturi. După ce a urmat Școala de Arte și Meserii din Craiova (1894 - 1898) pleacă la București unde absolvă Școala de bellearte (1902).

Casa memorială Brâncuși din Hobița

LUCRĂRI DIN TIMPUL ȘCOLII

(1897–1906)

Carol Davila, 1903

sculptură expusă din 1912 în curtea
Spitalului Militar Central din București

- **Bustul lui Gheorghe Chițu (1897-1898)**
- **Vitellius (1898)**
- **Capul lui Laocoon (1900)**
- **Scaun colțar (1900)**
- **Ecorșeu (1901-1902)**
- **Bustul lui Ion Georgescu (1902)**
- **Bustul generalului Carol Davila (1903-1912)**
- **Orgoliu (1905)**
- **Pictor Nicolae Dărăscu (1906)**
- **Copilul (1906)**
- **Cap de copil I (1906)**
- **Bustul Victoriei Vaschide (1906)**
- **Bustul doctorului Zaharia Samfirescu (1906)**

În drum spre Paris s-a oprit în Viena pentru o perioadă, timp în care a lucrat la un atelier ca decorator de mobilier. În Viena a început să viziteze muzee cu opere de artă inaccesibile în România.

Din Viena a plecat în 1904 spre München, dar după șase luni pornește pe jos prin Bavaria și Elveția și până la Langres, în Franța. În 1905 reușește la concursul de admitere la prestigioasa École Nationale Supérieure des Beaux-Arts, unde lucrează în atelierul lui Antonin Mercié până în 1906, când, atingând limita de vârstă, părăsește școala. Refuză să lucreze ca practician în atelierul lui Auguste Rodin, rostind cuvintele devenite celebre: „*Rien ne pousse à l'ombre des grands arbres*” (**La umbra marilor copaci nu crește nimic**).

- Constantin Brâncuși a expus pentru prima dată la Société Nationale des Beaux-Arts și la Salon d'Automne din Paris în 1906. Creează în 1907 prima versiune a Sărutului, temă pe care o va relua sub diferite forme până în 1940, culminând cu Poarta Sărutului parte a Ansamblului Monumental din Târgu-Jiu.
- În 1907 închiriază un atelier în Rue de Montparnasse și intră în contact cu avangarda artistică pariziană, împrietenindu-se cu Guillaume Apollinaire, Fernand Léger, Amedeo Modigliani, Marcel Duchamp.
- Până în 1914, participă cu regularitate la expoziții colective din Paris și București, inaugurând ciclurile Păsări Măiestre, Muza adormită, Domnișoara Pogany.
- În 1914, Brâncuși deschide prima expoziție în Statele Unite ale Americii la Photo Secession Gallery din New York City, care provoacă o enormă senzație.
- În 1915, începe să execute primele lucrări în lemn. La Paris, în 1919, apare volumul „La Roumanie en images” cu cinci reproduceri după lucrările lui Brâncuși.
- În 1921 apare în revista Little Review din New York, primul studiu de amploare cu 24 de reproduceri din opera lui Brâncuși, semnat de poetul american Ezra Pound.
- Până în 1940, activitatea creatoare a lui Brâncuși se desfășoară în toată amploarea ei. Brâncuși participă la cele mai importante expoziții colective de sculptură din Statele Unite ale Americii, Franța, Elveția, Olanda și Anglia.

LUCRĂRI DIN PERIOADA DE TURNURĂ (1907–1910)

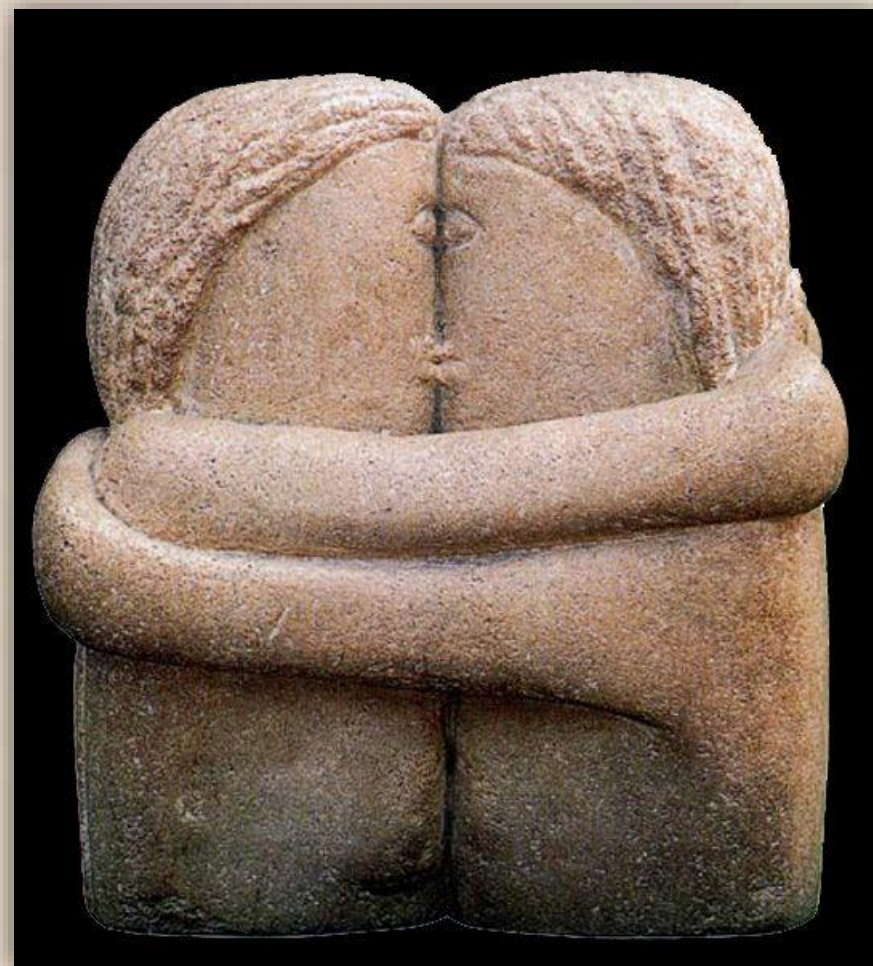
- **Supliciu** (1906-1907)
- **Copil dormind** (1906-1908)
- **Capul unei tinere fete** (1907)
- **Cumințenia pământului** (1907)
- **Bustul lui Petre Stănescu** (1907)
- **Sărutul** (1907-1908)
- **Somnul** (1908)
- **Danaida** (1908)
- **Înțelepciune** (c. 1908)
- **Baronesa RF** (1909)
- **Coapsa** (Fragment de tors) sau „Tors I” (1909-1910)
- **Muza adormită** (în marmură și în bronz) (1909-1910)
- **Monumentul funerar al lui Petre Stănescu din Buzău** (1910)
- **Rugăciunea** (1910)
- **Visul** (1910)
- **Măiastra I** (marmură albă) (1910)
- **Sărutul** (Monumentul funerar al Tatianeii Rachevski) (1910)

Cumințenia pământului, 1907
Sculptură clasată în categoria „Tezaur”
a Patrimoniului cultural național.

SĂRUTUL

Sărutul face parte dintr-o serie de sculpturi ale lui Constantin Brâncuși începută în anii 1907-1908. Prima versiune, pe care o va relua sub diferite forme până în 1940, culminând cu Poarta Sărutului, parte a Ansamblului monumental din Târgu-Jiu, este un exemplu timpuriu al stilului proto-cubist de non-reprezentare literală.

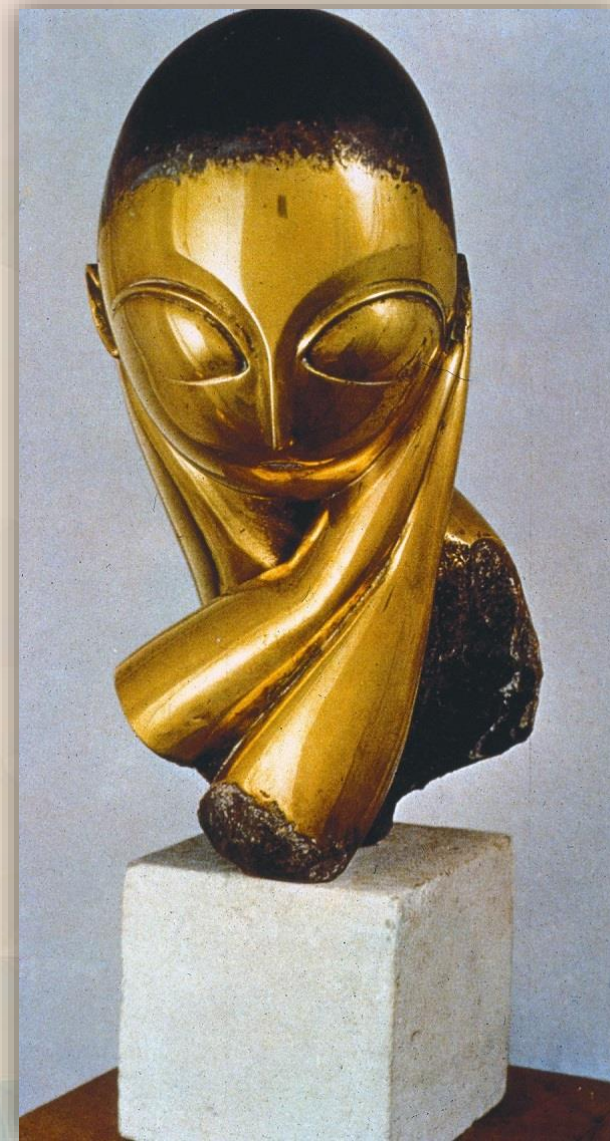
OPERA MATURĂ

(1911–1943)

- Prometeu (1911)
- Măiastra II (bronz) (1911)
- Portretul lui George (1911)
- Doi pinguini (1911-1914)
- Muza (1912)
- Măiastra III (bronz) (1912)
- Monument în memoria lui Spiru Haret (1913)
- Cap de copil II (1913)
- Domnișoara Pogany I (1913)
- Primul pas (1913)
- Lespede de mormânt (1914)
- Primul țipăt (1914)
- Cariatida (I și II) (1915)
- Fiul risipitor (1915)
- Mica franceză (1915)
- Vrăjitoarea (1916)
- Coloana Sărutului (1916)
- Principesa X (1915–1916)
- Adam (1917)
- Muza A (1917)
- Tors de tânăr (1917–1922)
- Coloana fără sfârșit - lemn (1918)
- Cupa lui Socrate (1918)
- Himera (1918)
- Domnișoara Pogany II (1919)
- Pasărea de aur (1919)
- Începutul Lumii (1920)
- Leda I (c. 1920)
- Portretul doamnei Eugen Meyer Jr. (1920)
- Adam și Eva (1921)
- Peștele (1) (1922)
- Cocoșul (1) (1922)
- Socrate (1922)
- Leda II (1923)
- Portretul lui Eillen (1923)
- Pasărea în văzduh (1922-1923)
- Studiu pentru portretul d-rei Meyer (1924)
- Negresa blondă I (1924)
- Templul Crocodilului (1924)
- Fetișcana sofisticată (1924)
- Căpetenia (1925)
- Portretul lui Nancy Cunard (1925–1927)
- Peștele (2) (1927)
- Negresa blondă II (1928)[10]
- Piatra de mormânt a Sandei Polizu-Micșunești (1928)
- Portretul lui A. Fundoianu (1929)
- Nou-născut (1930)
- Domnișoara Pogany III (1933)
- Păsări în văzduh (1931-1936)
- Domnișoara Pogany IV (1933)
- Vatra (1934)
- Cocoșul (2) (1935)
- Foca (1936)
- Regele regilor (1938)
- Broasca țestoasă (1940)
- Țestoasa zburătoare (1943)

Domnișoara Pogany

Domnișoara Pogany, cunoscută și sub numele francez Mademoiselle Pogány, este o statuie creată de Constantin Brâncuși în 1913, clasată în categoria „Tezaur” a Patrimoniului cultural național. Numele statuii provine de la pictorița maghiară Margit Pogány, pe care o cunoscuse în 1911.

Ansamblul sculptural de la Târgu Jiu (1937-1938)

Masa tăcerii

Coloana infinitului

Poarta sărutului

Atelierele Brâncuși – Centrul Pompidou, Paris

„Las moștenire statului francez, pentru Muzeul național de artă modernă, absolut tot ceea ce se va afla în ziua morții mele în atelierele mele situate în Paris, Impasse Ronsin numărul 11, excepție făcând doar banii lichizi, titlurile sau valorile care s-ar putea găsi aici și care vor reveni legatarilor mei universali. Această dispoziție testamentară este făcută spre a însărcina statul francez cu reconstituirea unui atelier cu operele, schițele, uneltele, masa de lucru, mobilele mele, de preferință în sălile Muzeului național de artă modernă.”

Constantin Brâncuși

„Tăind piatra și lemnul cu mâinile lui de țăran din Gorj, el a impus materiei fluiditatea spiritului, a descătușat din miezul ei fierbinte **Pasărea măiastră** și **Coloana fără sfârșit**, a deschis artei și spiritului omenesc poarta unui nou univers.

El este mai mult decât un sculptor, mai mult decât un artist de geniu. Este un demiurg.

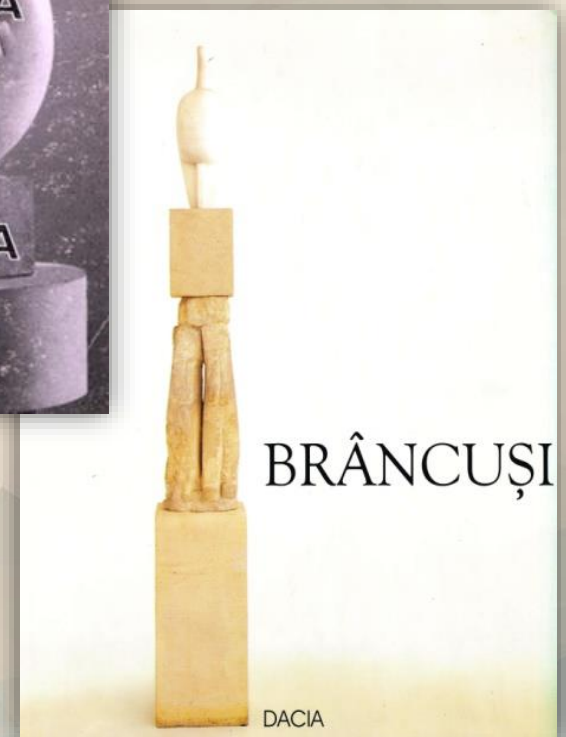
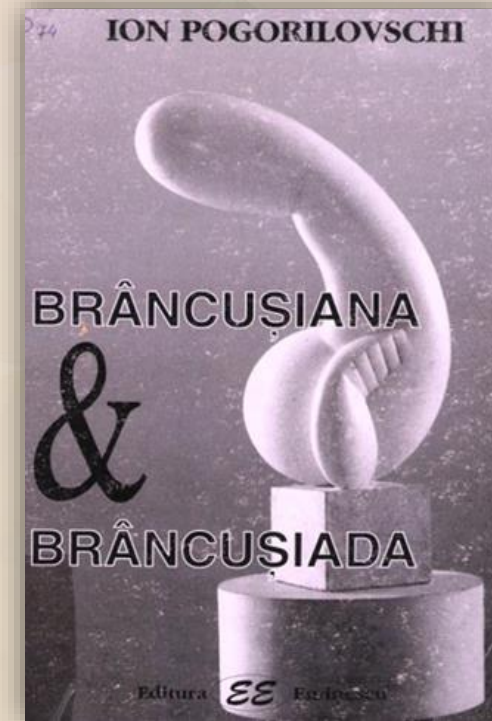
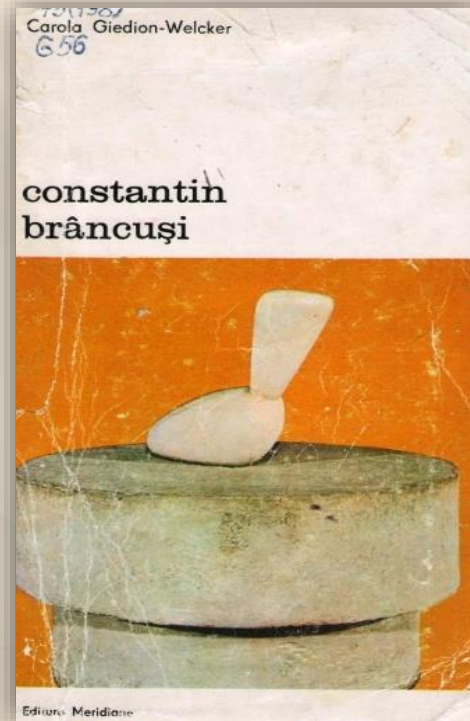
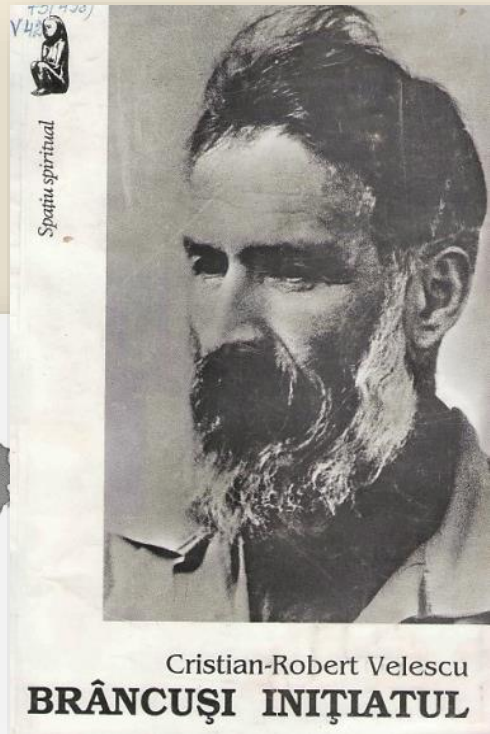
S-a născut la Hobița în 1876 și nu va muri niciodată.”

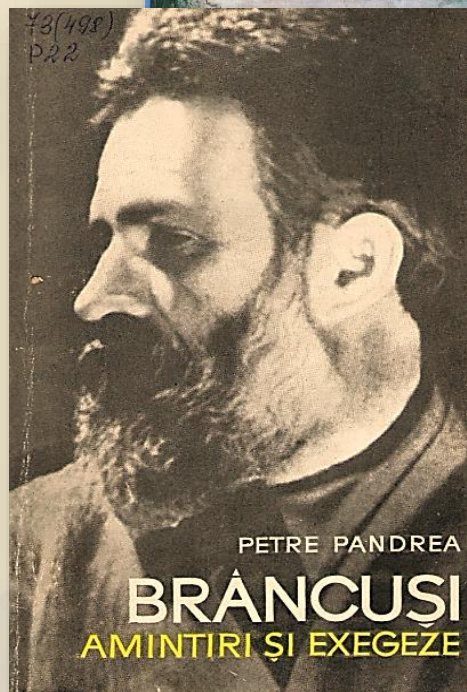
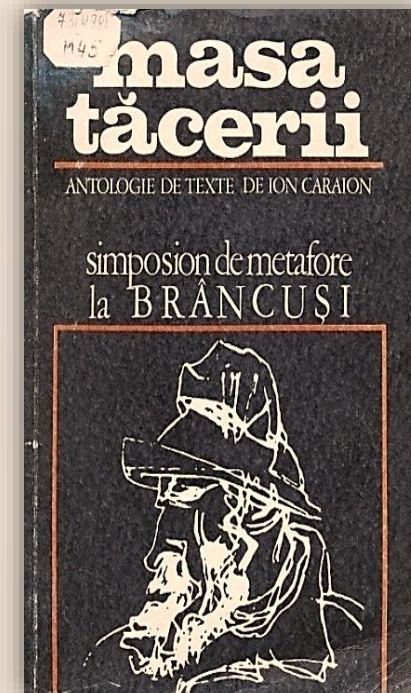
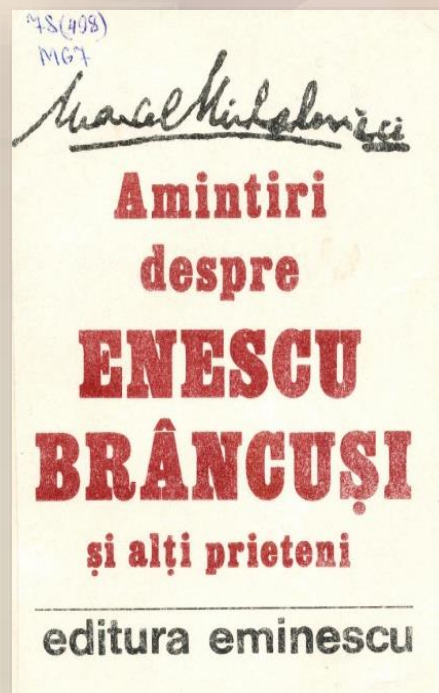
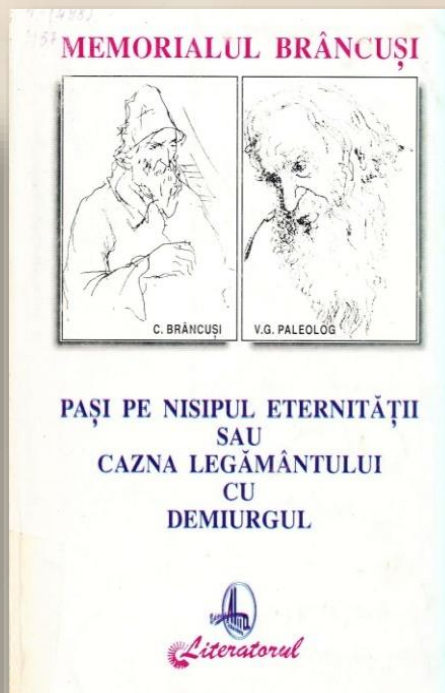
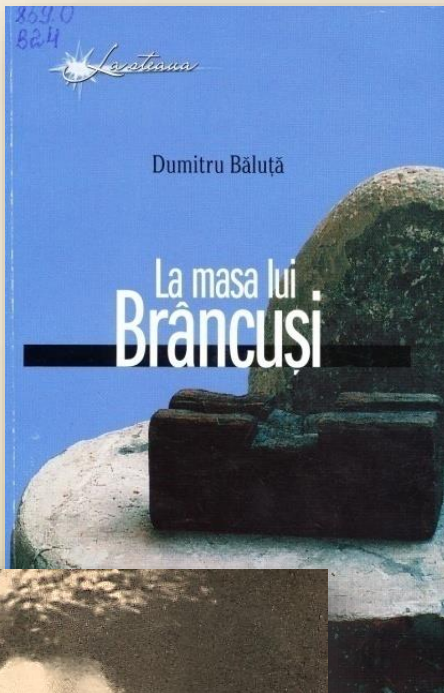
Geo Bogza

Negresa blondă II, 1933
Expusă la Mumok, Vienna

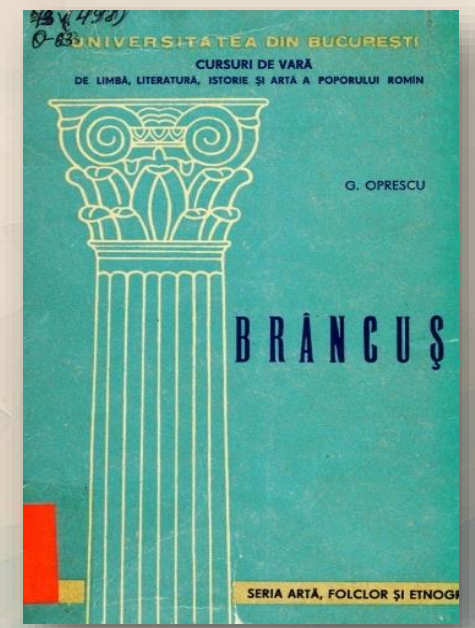
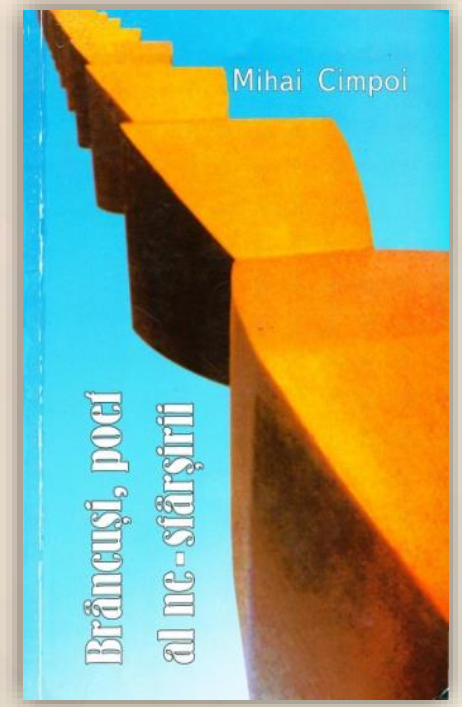
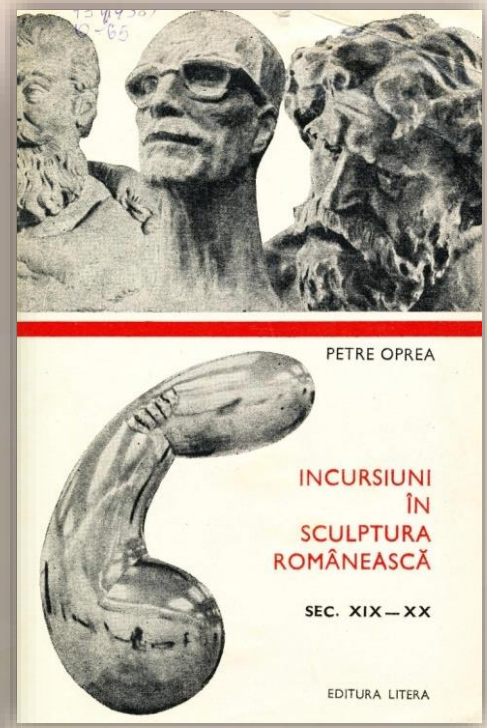
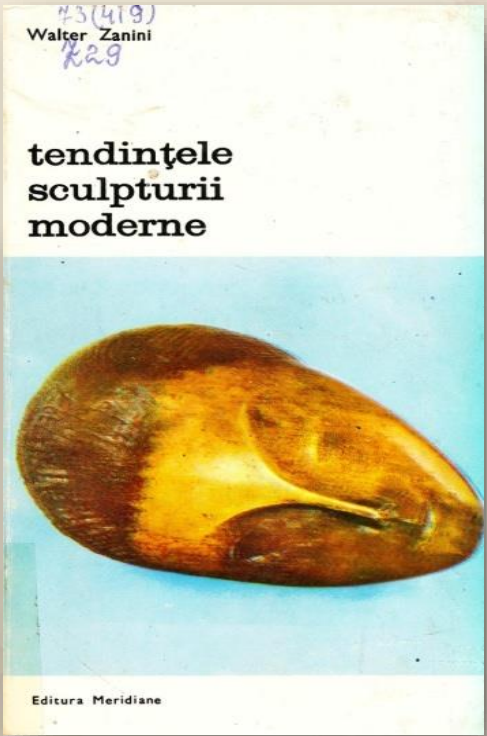
MONOGRAFII, STUDII, ARTICOLE ASUPRA OPEREI LUI BRÂNCUȘI

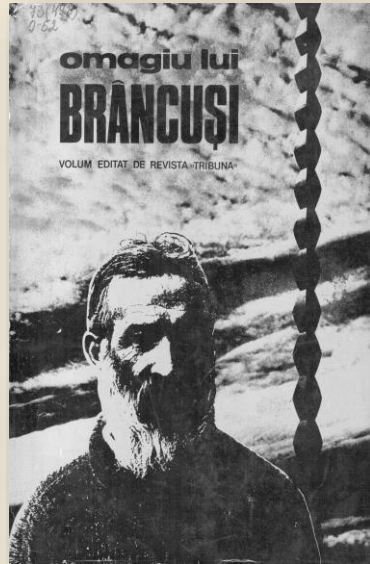
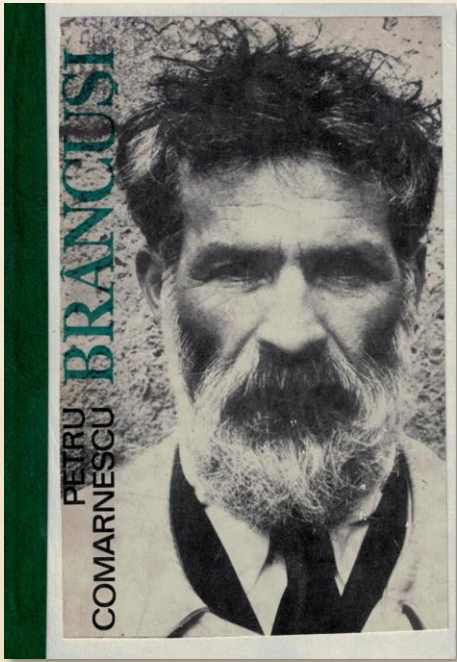
„Muncind asupra pietrei, descoperi Spiritul - tănuit în materie, măsura propriei ei ființe. Căci mâinile sculptorului gândesc întotdeauna și urmăresc gândurile materialului”.

Constantin Brâncuși

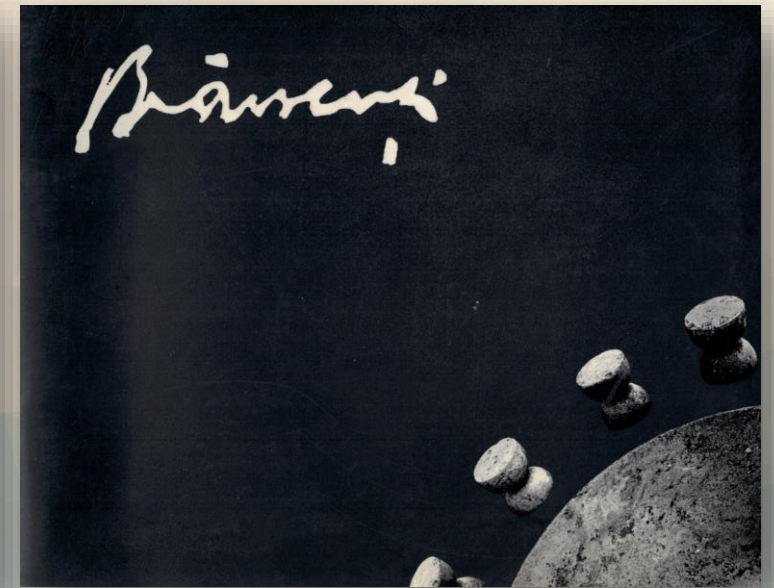
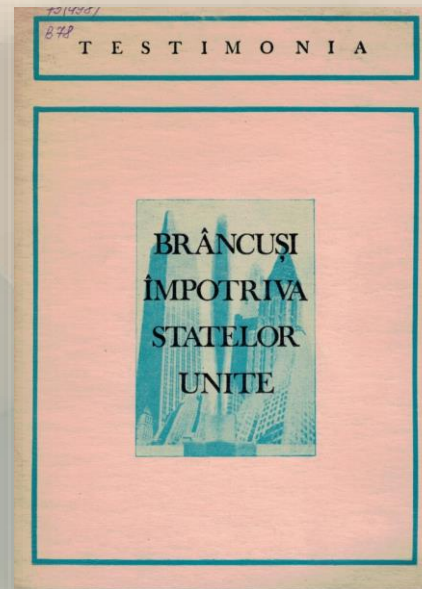
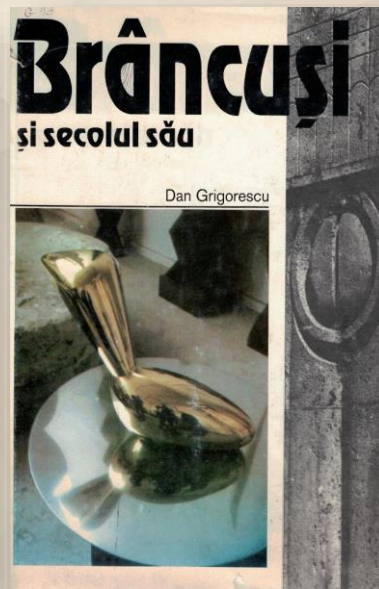
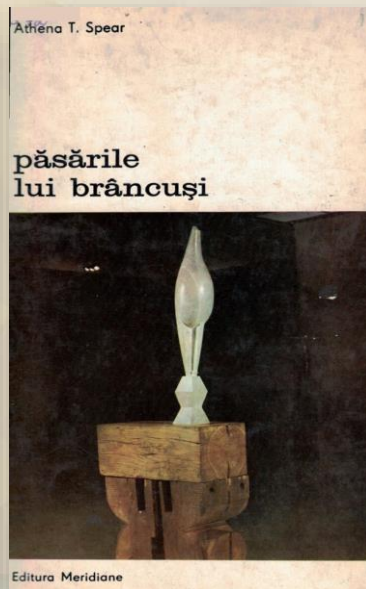
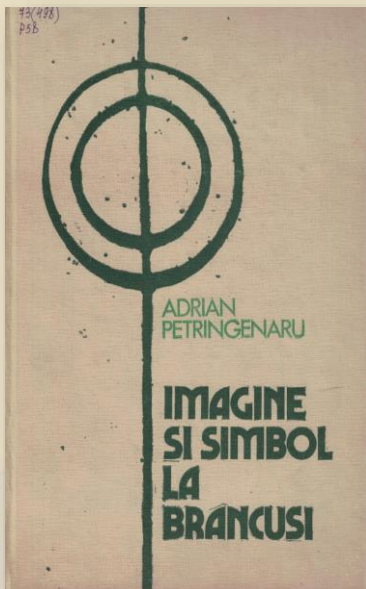
„O sculptură nu se sfârșește niciodată în postamentul său, ci se continuă în cer, în pedestal - și în pământ”.

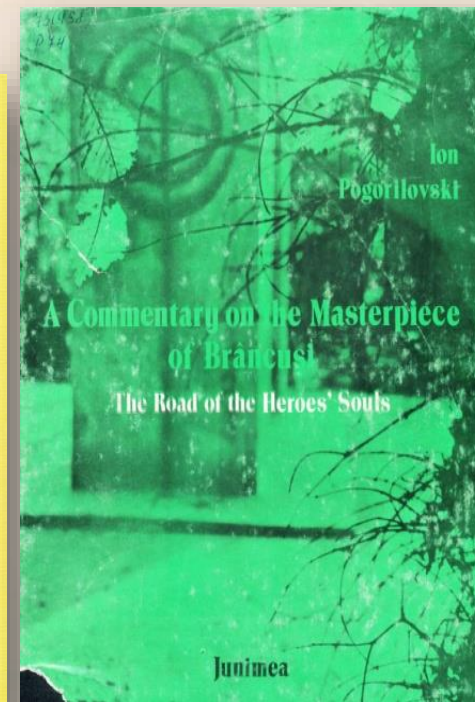
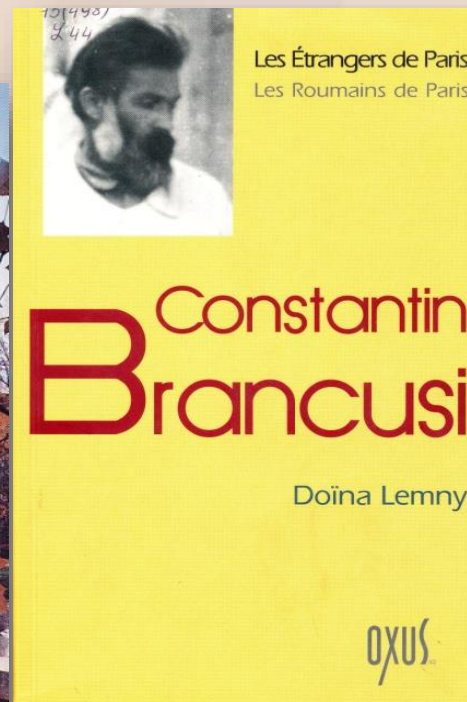
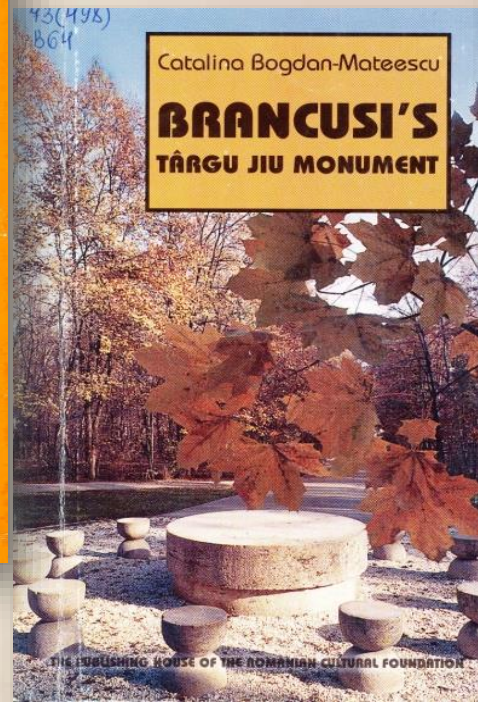
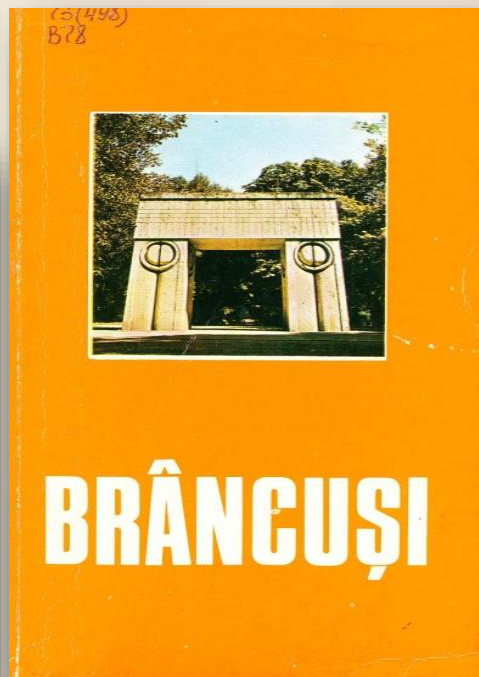
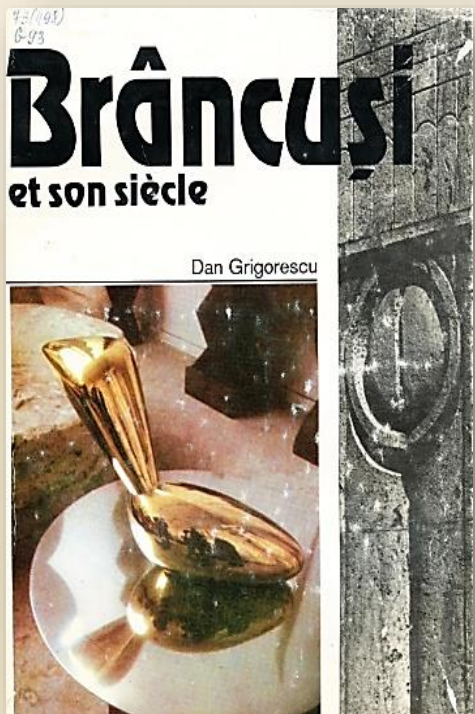
Constantin Brâncuși

„Eu am făcut piatra să cânte pentru Omenire. Sculpturile mele sunt chiar și pentru cei orbi. Ceea ce vă dăruiesc eu este bucurie curată”.

Constantin Brâncuși

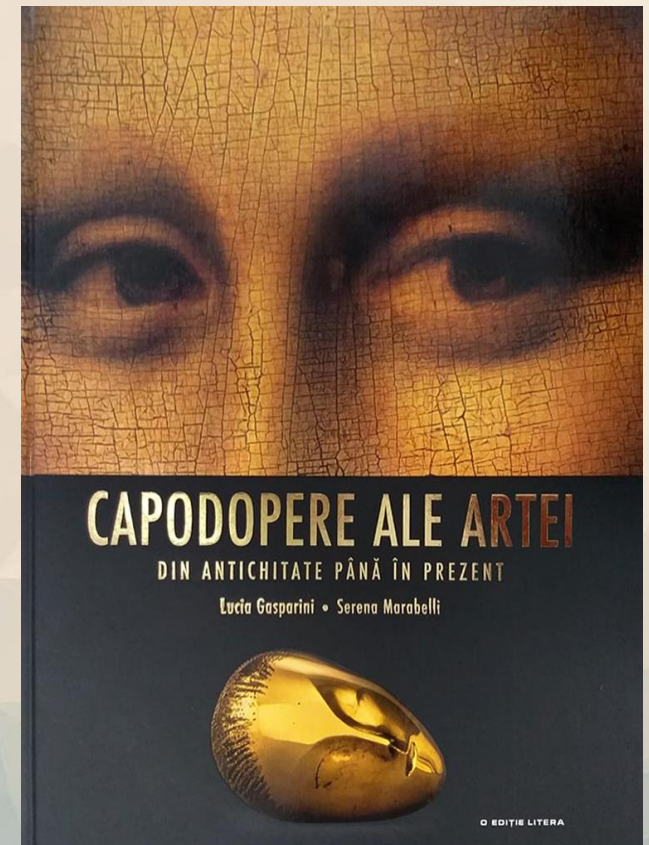
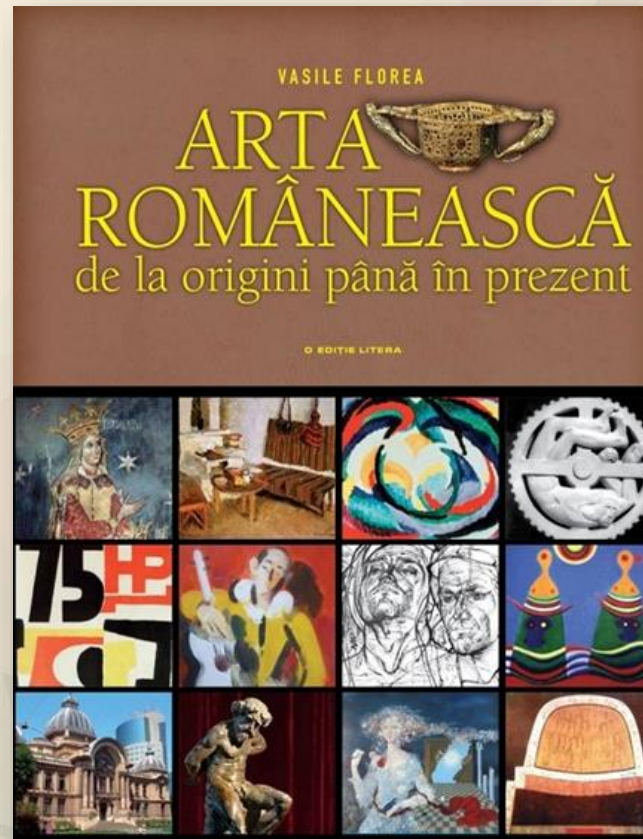
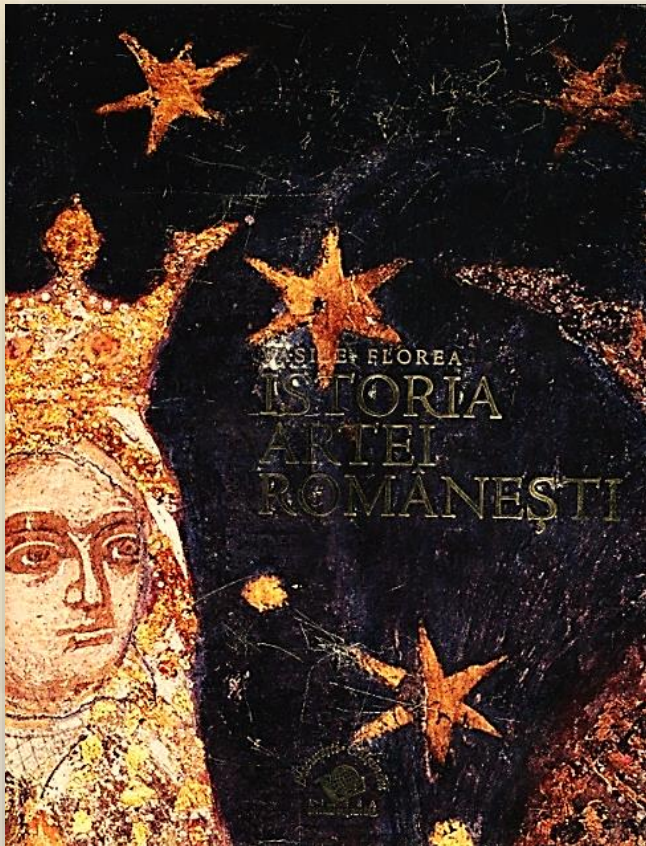

„Înălțimea în sine a unei opere nu vrea să vă spună nimic. Este întocmai ca lungimea unei bucăți muzicale. Însă proporțiile interioare ale obiectului - acelea vă spun Totul”.

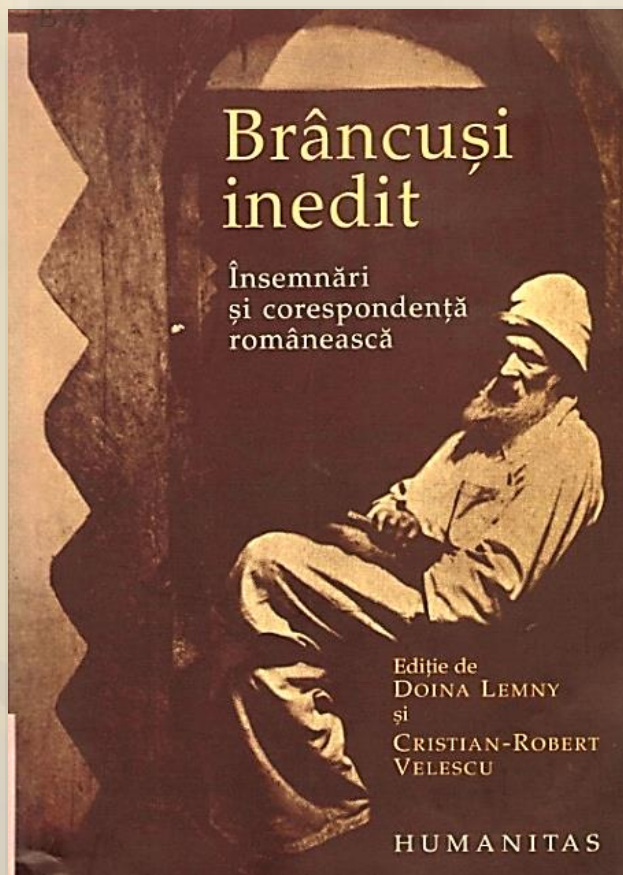
Constantin Brâncuși

Operele brâncușiene se găsesc în muzeele din New York, Philadelphia, Chicago, Washington, Muzeul național de artă modernă din Paris, [Muzeul Național de Artă al României](#); [Muzeul de Arte din Craiova](#). Foarte multe lucrări se află în colecții particulare din SUA, Franța, Italia, Elveția, India, Brazilia și Australia.

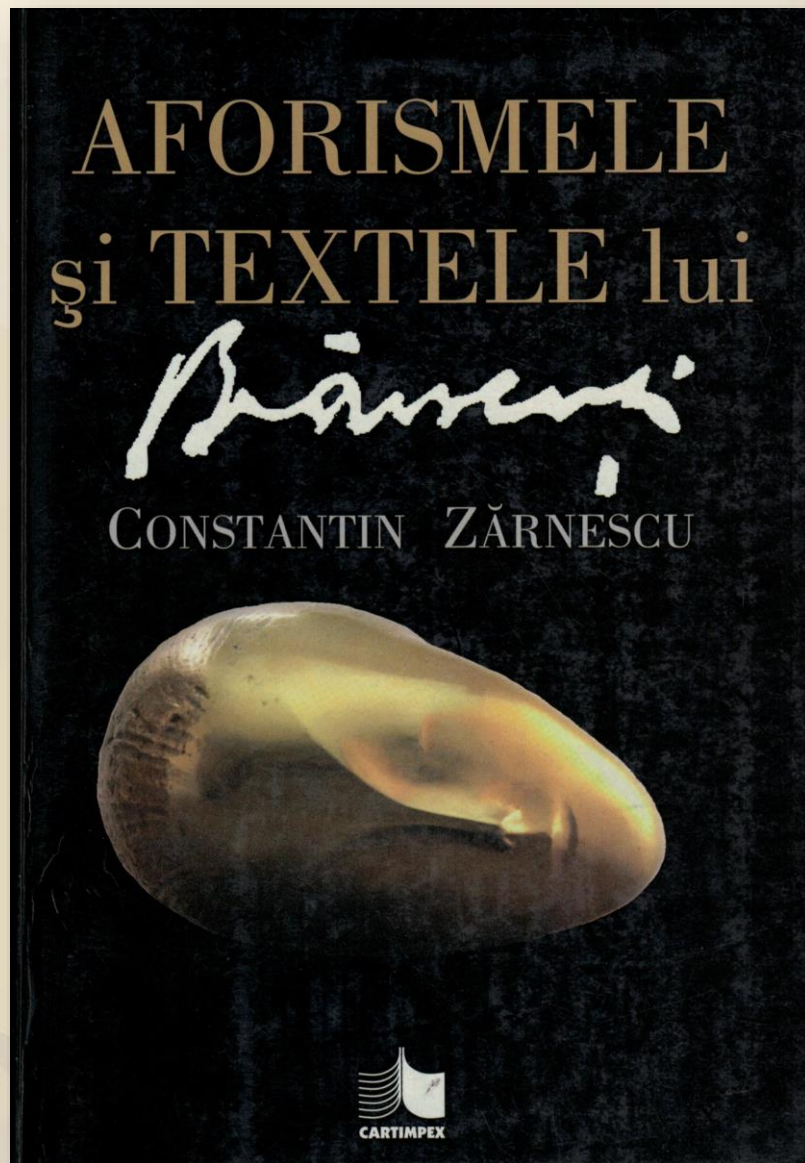
Scrierile lui Brâncuși

În anul 2001, Centrul Georges Pompidou din Paris a primit de la Theodor Nicol, moștenitorul lui Constantin Brâncuși, un număr de 97 de desene și un fond inestimabil de arhive rămase în succesiunea Nataliei Dumitrescu și a lui Alexandru Istrati. Prin această ultimă donație, fondul Brâncuși, păstrat de Muzeul Național de Artă Modernă prin actul testamentar lăsat de sculptor la 12 aprilie 1956, se reîntregește și este pus la dispoziția cercetătorilor.

Din impresionantul material inedit - însemnări olografe, corespondență cu prieteni de pretutindeni, proiecte, cercetătoarea Doina Lemny de la Centrul Pompidou a publicat deja două volume plasate în context francez. Volumul de față, rezultat din colaborarea Doinei Lemny cu Cristian-Robert Velescu, alcătuiește „dosarul România” din această arhivă. Sunt cuprinse în el însemnările și aforismele sculptorului, prezentate în ortografia lor originală, adesea deconcertantă, scrisorile de la prieteni români (Cecilia Cutzescu-Storck, Marcel Mihalovici, V. G. Paleolog, Milița Petrașcu, Tristan Tzara, Ilarie Voronca ș. a.), manuscrise ale unor eseuri dedicate lui Brâncuși de autori români, precum și corespondența legată de proiectele de monumente solicitate din țară.

Publicarea lor va întregi și va aduce o notă de autenticitate portretului celui mai important artist român al tuturor timpurilor, al celui care a revoluționat din temelii sculptura secolului XX.

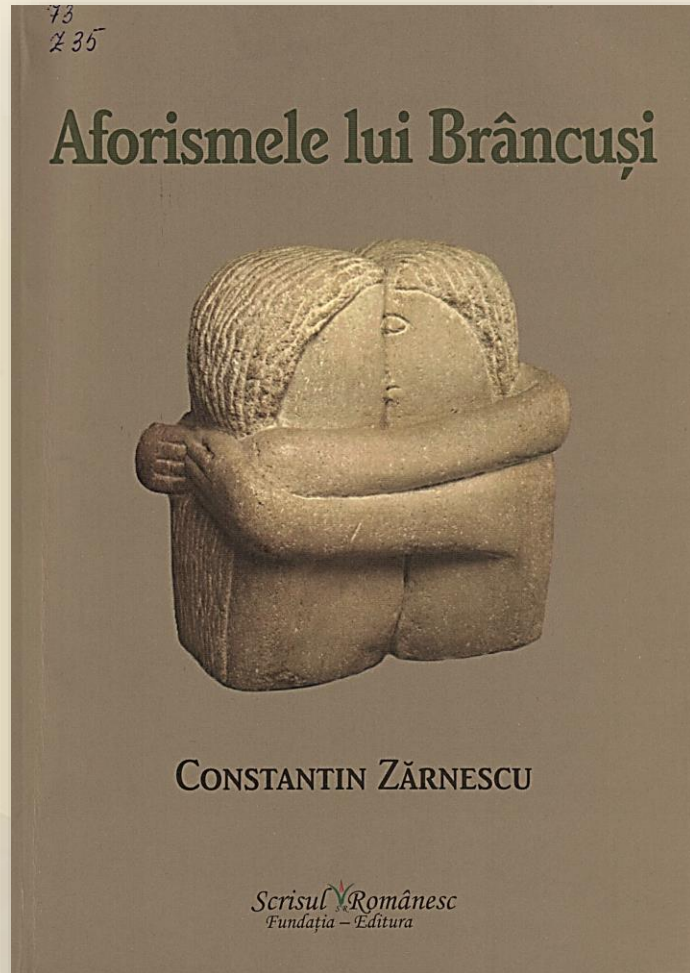

„Aforismele și textele lui Brâncuși, oferite cititorului român în ediția lui Constantin Zărneseu reprezintă, pentru conștiința acestui veac, o lucrare fundamentală al cărei sens depășește sfera istoriei sculpturii, constituindu-se ca o meditație esențială asupra căilor artei moderne, într-un moment crucial, de criză și renaștere, însă mai aleea o meditație de a reda artei sensul ei primordial mântuitor.”

Ioana Em. Petrescu, 1981

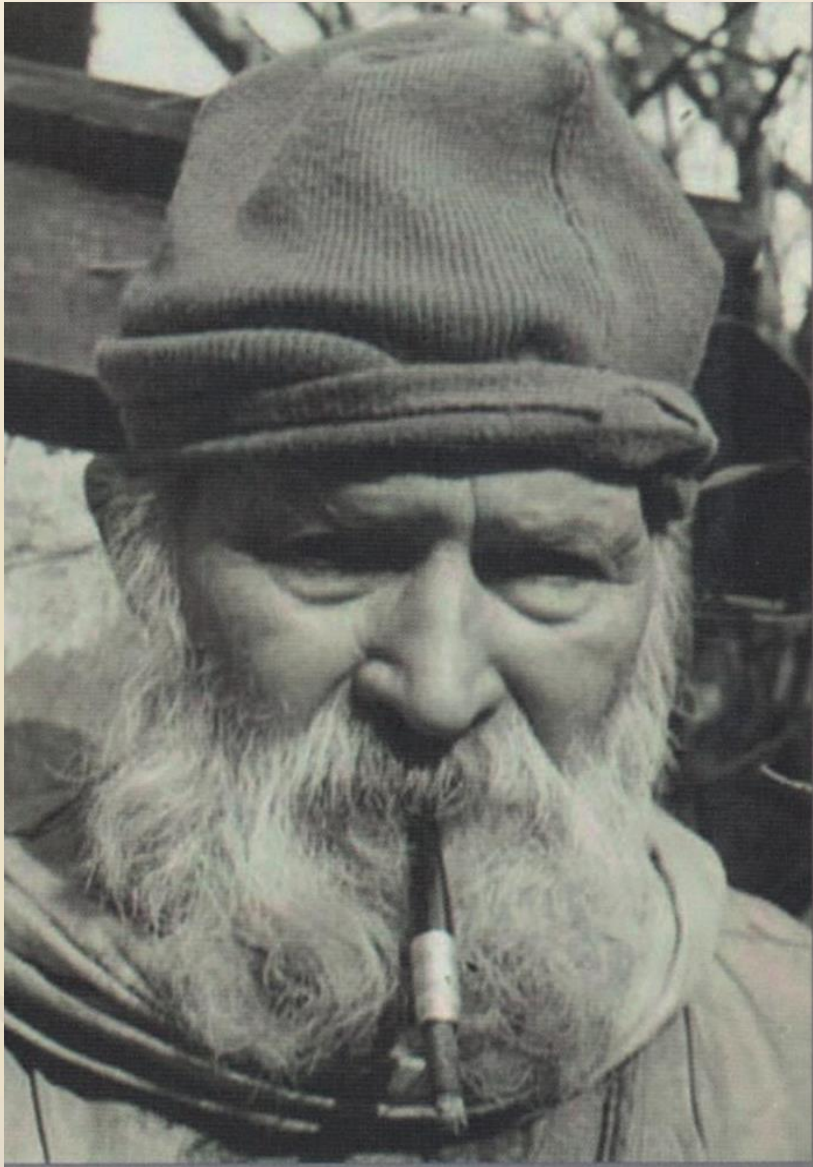
„Am reîntâlnit în Aforismele și textele lui Brâncuși acel uriaș reformator, commis-voiajeur în branșa artelor plastice mondiale, dar și pe înțeleptul venerat, creator al unui fascinant „cod de legi” ale artei și vieții. Structurând astfel Aforismele... nu sunteți cel mai tânăr brâncușiolog, ci acela care a oferit un nou impuls brâncușiologiei.”

Ionel Jianu, Paris, 1981

„Brâncuși e artistul revoluționar! Curente de avangardă ale secolului al XX-lea reprezintă singura epocă în care cea mai mare parte dintre artiști sunt, în aceeași vreme și interpreți ai propriei lor creații. Chiar un om de un instinct genial, ca Brâncuși, ne-a lăsat texte nemuritoare - Aforismele, maximele mărturisirile sale - ce ne dau o explicație a procesului artistic și o semnificație a propriei sale sculpturi. Și Brâncuși a simțit nevoia, asemenea contemporanilor Picasso, Kandinsky, Schönberg să dea o interpretare NOII ARTE.”

George Uscătescu, Madrid, 1994

„Aș vrea ca lucrările mele să se ridice în parcuri și grădini publice, să se joace copiii peste ele, cum s-ar fi jucat peste pietre și monumente născute din pământ, nimeni să nu știe ce sînt și cine le-a făcut - dar toată lumea să simtă necesitatea și prietenia lor, ca ceva ce face parte din sufletul Naturii”.

Constantin Brâncuși

REFERINȚE

- Colecția Bibliotecii Științifice USARB - <http://primo.libuniv.md/>
- GEORGESCU, Dan. *Brâncuși și secolul său*. București: Artemis, 1994. 60 p.
ISBN 973-566-002-4.
- ZĂRNESCU, Constantin. *Aforismele și textele lui Brâncuși*. Cluj: Cartimpex, 1998. 264 p.
ISBN 973-98604-7-8.
- COMARNESCU, Petru. *Brâncuși mit și metamorfoză în sculptura contemporană*.
București: Ed. Meridiane, 1972. 292 p.

Realizat:
Lilia ABABII,
coordonator Centrul de Informare al României, bibliotecar BŞ USARB

Redactor:
Lina MIHALUȚA,
Director adjunct BŞ USARB

2021